

Historisch overzicht vanaf 1900

Gebruik bron 9.

- 1p 14 Welk begrip hoort bij de bron?
- A dekolonisatie
 - B militarisme
 - C propaganda
 - D zionisme

Gebruik bron 10.

- 1p 15 Welk begrip hoort bij de bron?
- A bondgenootschappen
 - B communisme
 - C nationalisme
 - D vijandbeeld

Gebruik bron 11.

- 1p 16 Zet de vier afbeeldingen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst afbeelding ..., dan ..., daarna ... en ten slotte ... (vul nummers in).

Gebruik bron 12.

- 1p 17 Namens welk land werd de toespraak gehouden? En in welk jaar hield de regeringsleider deze toespraak?
- A namens de Verenigde Staten in 1914
 - B namens de Verenigde Staten in 1917
 - C namens Rusland in 1914
 - D namens Rusland in 1917

Gebruik bron 13.

- 2p 18 De poster gaat over één strafbepaling uit het Verdrag van Versailles.
→ Noem de strafbepaling waarover de poster gaat.
→ Noem een andere strafbepaling uit het Verdrag van Versailles die **niet** op de poster staat.

Doe het zo:

Strafbepaling die op de poster staat: ... (noem strafbepaling).

Strafbepaling die **niet** op de poster staat: ... (noem strafbepaling).

- 1p 19 In de jaren dertig kregen veel boeren te maken met terreur.
→ Verklaar waardoor veel boeren in de Sovjet-Unie met terreur te maken kregen. Gebruik in je antwoord de volgende twee begrippen in een juiste samenhang en betekenis: **collectivisatie** en **strafkampen**.

Doe het zo:

Veel boeren in de Sovjet-Unie kregen in de jaren dertig te maken met terreur, omdat ... (geef verklaring).

Gebruik bron 14.

- 2p 20 Hieronder staan zes begrippen:

- 1 democratie
- 2 geheime politie
- 3 indoctrinatie
- 4 persoonsverheerlijking
- 5 propaganda
- 6 zuiveringen

→ Welke **twee** begrippen passen bij de bron? Schrijf alleen de nummers op.

2p 21 De NSDAP wilde in 1933 een wet invoeren waardoor Duitsland een dictatuur werd. Zij wilden dat het leek alsof het aannemen van deze wet op een democratische manier had plaatsgevonden. Hieronder staan vijf gebeurtenissen die horen bij het aannemen van deze wet:

- 1 Afgevaardigden van alle aanwezige partijen kregen het recht om het parlement toe te spreken.
- 2 Een minister van de NSDAP gaf opdracht om enkele dagen vóór de stemming over de wet communistische parlementsleden te arresteren.
- 3 Gewapende mannen van de NSDAP bedreigden in het parlement afgevaardigden van andere politieke partijen.
- 4 Het parlement nam de wet aan met 441 stemmen vóór en 94 stemmen tegen.
- 5 Leden van de NSDAP demonstreerden massaal voor het parlamentsgebouw.

Twee gebeurtenissen passen **niet** bij een democratische rechtsstaat.

→ Welke **twee** gebeurtenissen zijn dat? Schrijf alleen de nummers op.

1p 22 Tijdens de Tweede Wereldoorlog gaven sommige Nederlanders aan hun kinderen namen als Wilhelmina, Juliana en Beatrix. Eind 1942 besloot het ministerie van Justitie om deze namen te verbieden in kranten.

Welk begrip past bij het **geven** van deze namen? En welk begrip past bij het **verbieden** van de namen in kranten?

	bij het geven van namen past:	bij het verbieden van namen past:
A	aanpassen	collaboratie
B	aanpassen	indoctrinatie
C	propaganda	censuur
D	propaganda	collaboratie
E	verzet	censuur
F	verzet	indoctrinatie

Gebruik bron 15.

2p 23 Hieronder staan vijf kenmerken die passen bij de Tweede Wereldoorlog:

- 1 Blitzkrieg
- 2 gelijkschakeling
- 3 mobilisatie
- 4 propaganda
- 5 totale oorlog

→ Welke **twee** begrippen passen bij **beide** posters?

Gebruik bron 16.

- 1p 24 Na de mobilisatie kreeg de vader te maken met Japanse soldaten. Op welke kaart staat de aanval van de Japanners waar de vader direct mee te maken kreeg?
- A op geen van de kaarten
 - B op kaart 1
 - C op kaart 2
 - D op kaart 1 en 2

Gebruik bron 17.

- 1p 25 Deze brand is tijdens de Japanse aanval op Indonesië in opdracht van de Nederlandse regering aangestoken.
→ Geef een reden waarom de Nederlandse regering deze opdracht gaf.

Gebruik bron 18.

- 1p 26 Wie heeft de opdracht gegeven om deze poster te laten maken? En tegen welk bondgenootschap is de poster gericht?
- A de Duitse bezetter, tegen de As-mogendheden
 - B de Duitse bezetter, tegen de Geallieerden
 - C het Nederlandse verzet, tegen de As-mogendheden
 - D het Nederlandse verzet, tegen de Geallieerden

Gebruik bron 19.

- 1p 27 De schrijver herinnert zich een periode in het westen van Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog.
→ Hoe heet deze periode?

Gebruik nogmaals bron 19.

- 1p 28 Stel: je doet onderzoek naar de bevrijding van Nederland en je vindt deze bron.
→ Geef een argument waaruit blijkt dat de bron betrouwbaar is voor dit onderzoek.

Doe het zo:

De bron is betrouwbaar voor dit onderzoek, omdat ... (geef argument).

2p 29 Hieronder staan vier data die te maken hebben met de Tweede Wereldoorlog:

- 5 mei
- 10 mei
- 6 juni
- 6 augustus

Hieronder staan vijf gebeurtenissen:

- a De geallieerde legers vallen Frankrijk binnen in Normandië.
- b De Verenigde Staten gooien een atoombom op Hiroshima.
- c Duitsland valt Nederland binnen.
- d Het Japanse leger ondertekent de capitulatie.
- e Nederland herdenkt officieel de bevrijding.

→ Noem per datum de gebeurtenis die daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één gebeurtenis over.

Doe het zo:

Bij 5 mei hoort gebeurtenis ... (vul letter in).
(enzovoort voor de andere drie data)

1p 30 Er zijn overeenkomsten als het gaat over de **oorzaken** van de Eerste en de Tweede Wereldoorlog.

→ Noem één oorzaak die geldt voor de Eerste én voor de Tweede Wereldoorlog.

Gebruik bron 20.

2p 31 De Nederlandse regering wil niet dat de onderhandelaar met Soekarno spreekt.

→ Geef een **politiek** argument waarom de Nederlandse regering niet wil dat de onderhandelaar met Soekarno spreekt.

→ Geef ook een politiek argument waarom volgens de onderhandelaar de besprekingen dan waarschijnlijk zullen **mislukken**.

Doe het zo:

Een politiek argument om niet met Soekarno te spreken is ... (geef een argument).

De besprekingen zullen dan waarschijnlijk mislukken, omdat ... (geef een argument).

Gebruik bron 21.

- 2p 32 In Indonesië zijn in de periode tussen 1945 en 1949 verschillende foto's gemaakt door fotografen die in dienst waren van de Nederlandse regering. Niet alle foto's waren volgens de regering geschikt om te plaatsen in de krant.

→ Geef per foto aan of deze volgens de regering **wel** of **niet** geschikt was om in een Nederlandse krant te plaatsen. Geef daarna voor je keuze ook een argument.

Doe het zo:

Foto 1 is volgens de regering wel/niet (maak een keuze) geschikt, omdat ... (geef argument).

Foto 2 is volgens de regering wel/niet (maak een keuze) geschikt, omdat ... (geef argument).

- 1p 33 Hieronder staan vier voorwaarden die horen bij een plan:

- 1 Het Britse leger moet Palestina verlaten.
 - 2 Jeruzalem krijgt een internationale status.
 - 3 De rechten van minderheden moeten in beide staten worden gerespecteerd.
 - 4 Er moet vrije toegang zijn tot alle heilige plaatsen.
- Welk plan wordt bedoeld?

Gebruik bron 22.

- 1p 34 In de bron wordt gesproken over de oprichting van een bondgenootschap.
→ Hoe heet dit bondgenootschap?

Gebruik bron 23.

- 1p 35 Stel: je maakt een werkstuk over de Koude Oorlog. Je hebt onderzoeksvragen bedacht.

Bij welke onderzoeksvraag is de bron **bruikbaar**?

- A Hoe werd propaganda gebruikt tijdens de Koude Oorlog?
- B Hoe werkte de containment-politiek in de praktijk?
- C Wat was de omvang van het Sovjet-leger?
- D Wat was het verschil tussen invloedssferen in Europa?

Gebruik bron 24.

- 2p 36 De twee verhalen horen bij historische gebeurtenissen tijdens de Koude Oorlog in Berlijn.

→ Noem per verhaal de gebeurtenis die daarbij hoort.

Doe het zo:

Bij verhaal 1 hoort ...

Bij verhaal 2 hoort ...

Gebruik bron 25.

- 1p 37 De mannen waren de politieke leiders van twee verschillende landen.
→ Van welke landen waren zij de politieke leiders?

Gebruik nogmaals bron 25.

- 2p 38 De mannen in de prent zijn als boksers afgebeeld.
→ Noem een reden waarom de mannen als boksers zijn afgebeeld.
→ Geef daarna een verklaring waarom de mannen dansen in plaats van boksen.

Doe het zo:

De mannen zijn afgebeeld als boksers, omdat ... (noem reden).
Ze dansen, want ... (geef verklaring).

- 1p 39 Hieronder staan drie ontwikkelingen in Nederland in de periode 1945-1980:

- 1 ontzuiling
- 2 opbouw van de verzorgingsstaat
- 3 Tweede Feministische Golf

→ Kies **één** van deze ontwikkelingen en geef een voorbeeld uit de periode 1945-1980 dat hoort bij deze ontwikkeling.

Doe het zo:

ontwikkeling: ... (kies ontwikkeling)
Een voorbeeld hiervan is ... (geef een voorbeeld).

- 1p 40 Drie gebeurtenissen waar Nederland bij betrokken was:

- 1 de oliecrisis
- 2 de onafhankelijkheid van Indonesië en Suriname
- 3 de oprichting van de EGKS

Alle gebeurtenissen vonden plaats tijdens de regeerperiode van één Nederlands staatshoofd.

→ Wie was dat staatshoofd?

Gebruik bron 26.

- 1p 41 Zet de omschrijvingen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst omschrijving ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).

Gebruik bron 27.

- 2p 42 Een bewering: uit de bron blijkt dat de Rus teleurgesteld is en terug naar vroeger verlangt.
→ Naar welk **land** en naar welk **politiek systeem** verlangt de Rus terug?
Doe het zo:
land: ... (noem land)
politiek systeem: ... (noem politiek systeem)

- 1p 43 Hieronder staan vier gebeurtenissen die in en aan de Noordzee hebben plaatsgevonden tussen 1900 en 2000:

- 1 Door de oprichting van de EU vervalt de grenscontrole in de Noordzee-havens voor schepen uit de EU.
- 2 Er vindt een grote zeeslag plaats tussen de Centralen en de Geallieerden op de Noordzee.
- 3 Nederlandse vliegtuigen controleren dag en nacht of er Sovjet-onderzeeërs in de Noordzee zijn.
- 4 Tijdens het bombardement op Rotterdam ontsnappen twee Nederlandse onderzeeërs via de Noordzee naar Engeland.

→ Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst gebeurtenis ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).

- 2p 44 Sommige historische gebeurtenissen na de Tweede Wereldoorlog werden in het Westen als negatief gezien.
→ Noem een historische gebeurtenis na de Tweede Wereldoorlog die geleid heeft tot **pessimisme**. Geef ook een verklaring waarom deze gebeurtenis gezorgd heeft voor pessimisme.

Doe het zo:

historische gebeurtenis: ... (noem gebeurtenis)

Deze gebeurtenis zorgde voor pessimisme, want ... (geef verklaring).

- 1p 45 Lange tijd was de belangrijkste taak van de NAVO om het communisme te bestrijden. Door een gebeurtenis in 2001 werd de strijd tegen het terrorisme een van de belangrijkste taken.
→ Welke gebeurtenis was dat?

Gebruik bron 28.

- 1p 46 Welk begrip hoort bij de bron?
- A multiculturele samenleving
 - B poldermodel
 - C secularisatie
 - D verzorgingsstaat

Historisch overzicht vanaf 1900

bron 9

Een verslag van een gesprek tussen de Oostenrijker Herzl, die van Joodse afkomst is, en een Engelse politicus (rond 1900):

Herzl vond dat Cyprus, Egyptisch Palestina of de Sinaï goede plekken zouden kunnen zijn om een Joodse staat te stichten. De Engelse politicus vond dit geen goed idee. Hij stelde Oeganda voor. Dat land was vruchtbaar, uitgestrekt en dunbevolkt. Toen Herzl een beetje aan het idee was gewend, vond hij Oeganda ook een goede plek voor een Joodse staat.

bron 10

Uitspraak van Wilhelm II, keizer van Duitsland (augustus 1914):

Ik ben dankbaar voor alle liefde en trouw die ik de laatste dagen heb mogen ontvangen. Deze oorlog maakt een einde aan de verschillen tussen partijen in ons land. Politieke partijen hebben mij wel eens aangevallen, maar dat was in vreedstijd. Ik vergeef het ze! Ik zie vanaf nu geen verschil meer tussen partijen en tussen religies. We zijn vanaf vandaag allemaal Duitsers.

bron 11

Hieronder en op de volgende pagina's staan in totaal vier afbeeldingen die te maken hebben met de Eerste Wereldoorlog in Nederland:

afbeelding 1

De dodendraad wordt door de Duitsers in gebruik genomen:

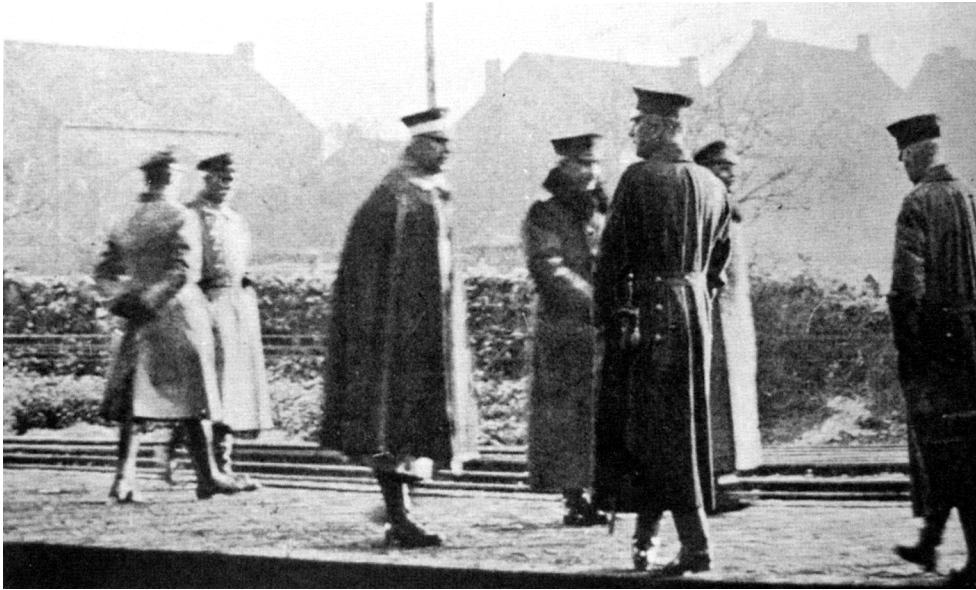

Toelichting

Op het bord aan de paal staat in het Duits en in het Nederlands: 'Hoogspanning doodsgevaar'.

afbeelding 2

De vroegere keizer van Duitsland, Wilhelm II, vlucht naar Nederland vlak nadat Duitsland een republiek is geworden:

afbeelding 3

Tijdens de inval van Duitsland vluchten Belgen naar Nederland:

afbeelding 4

Koningin Wilhelmina onthulde dit monument ter nagedachtenis aan de 58 mannen van de marine die tijdens en na de Eerste Wereldoorlog zijn omgekomen:

Toelichting

Op het monument staat: 'Voor hen die vielen'.

bron 12

Uit een toespraak van een regeringsleider:

Duitsland brengt met zijn duikboten schepen van alle landen tot zinken, óók schepen van ons land. Daarbij let Duitsland er niet op of het een passagiersschip of een transportschip is. Met spijt in mijn hart, maar zonder aarzeling, verklaart ons land officieel de oorlog aan Duitsland.

bron 13

Een poster uit Duitsland (1919):

Toelichting

Op de poster staat vertaald:

'Wat van ons wordt afgenomen!'

- 20% van onze productiegebieden
- 10% van onze bevolking
- 1/3 van onze steenkolenproductie
- 1/4 van onze productie van graan en aardappels
- 4/5 van onze ijzererts

bron 14

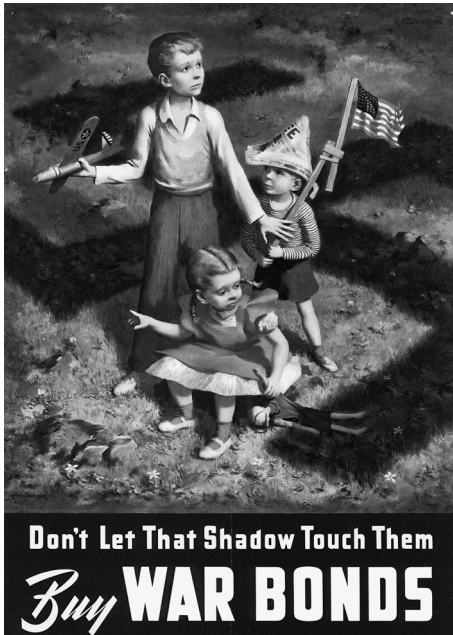
Een vrouw kijkt in 1995 terug op haar jeugd in de tijd van de Sovjet-Unie onder leiding van Stalin:

We geloofden dat het morgen beter zou zijn dan vandaag en overmorgen beter dan een dag eerder. We geloofden alle krantenkoppen, zoals: De Sovjet-Unie zal als eerste over de Noordpool vliegen!, of: Sovjet-ingenieurs zullen controle krijgen over het noorderlicht!, of: Sovjet-burgers zullen enorm grote kanalen graven!, of: Sovjet-kameraden zullen de langste spoorweg bouwen door ondoordringbare bossen!

bron 15

Hieronder staan twee posters uit de Tweede Wereldoorlog:

poster 1

Toelichting

Op de poster staat vertaald:

Voorkom dat deze schaduw hen aanraakt.

Koop oorlogsobligaties (= een manier van de overheid om aan extra geld te komen)

poster 2

Toelichting

Op de poster staat vertaald:

Plant een overwinningstuin. Ons voedsel is nodig om te kunnen blijven vechten.

Met een moestuin heb je meer te eten.

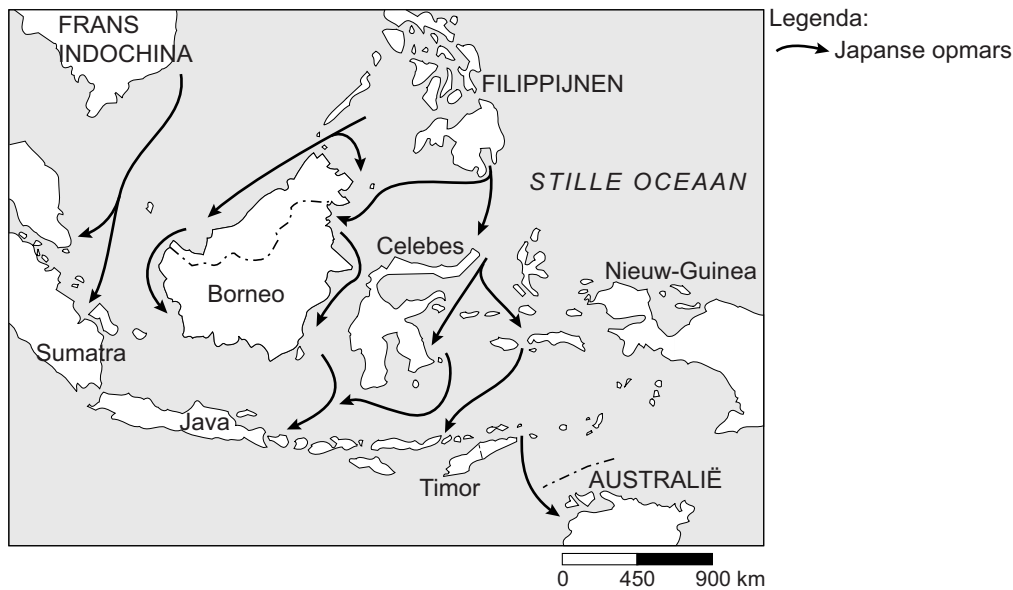
bron 16

Hieronder staat eerst een verhaal. Daarna volgen twee kaarten van Japanse aanvallen tijdens de Tweede Wereldoorlog:

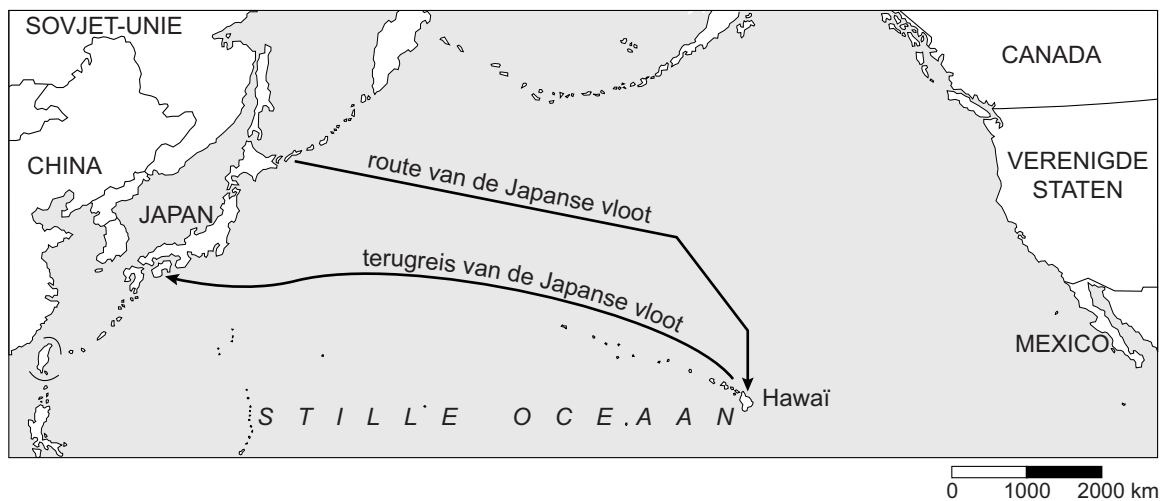
Iemand vertelt over de mobilisatie van zijn vader in Nederlands-Indië:

Mijn vader werd opgeroepen voor militaire dienst. Het was erg druk op de verzamelplaats. Er waren vooral veel bedienden. Zij droegen de netjes ingepakte koffers van hun meesters die gingen vechten. Mijn vader kreeg wel een uniform, maar geen helm. Misschien dacht men dat Japanners niet met echte kogels schoten.

kaart 1

kaart 2

bron 17

Een Japanse soldaat kijkt naar een in brand gestoken olieraffinaderij in Indonesië (februari 1942):

bron 18

Deze poster verscheen in 1943 in Nederland:

Toelichting

Bovenaan staat: Tussen 27 oktober en 5 december 1943 werd 50% van de oorlogsvloot van de Verenigde Staten vernietigd.

Onderaan staat: Dit is een slag die door hen nog lang gevoeld zal worden!

bron 19

Iemand herinnert zich de bevrijding van een deel van Nederland:

Had ik toen maar in mijn geboorteplaats in Limburg gezeten. In Amsterdam hebben we langer moeten wachten op de bevrijding. Jullie bakten in Limburg al nonnevotten (= *gebak*), terwijl wij in het westen van Nederland doffe ellende beleefden en grote armoede leden. Ik moest met stokken lopen, want ik had gezwollen benen van de honger.

bron 20

Uit een bericht van een Nederlandse onderhandelaar in Nederlands-Indië aan de Nederlandse regering (25 oktober 1945):

U hebt mij de opdracht gegeven om een aantal zaken met de nationalistische te bespreken. Maar ik mag van u niet met hun leider Soekarno praten. Dat is wel erg lastig. Wanneer ik van tevoren bekendmaak dat ik niet met Soekarno mag onderhandelen, dan is er een kans dat de besprekingen volkomen mislukken

bron 21

Hieronder staan twee foto's uit Indonesië.

foto 1

Soekarno spreekt een grote menigte toe (1947):

foto 2

Een Nederlandse militair toont een rode vlag met een hamer en sikkel die door de nationalistien werd gebruikt (1949):

bron 22

Een krantenartikel uit 1955:

Volledig akkoord over Oostelijk opperbevel

Radio Moskou heeft een verklaring omgeroepen. Er is volledige overeenstemming over een gezamenlijk militair opperbevel voor acht Oost-Europese landen. Bij de besprekingen is gesproken over een verdrag van vriendschap en wederzijdse hulp tussen de acht landen.

bron 23

Een boekje uit de Sovjet-Unie, vertaald in het Nederlands (1955):

Onze geleerden schrijven nieuwe hoofdstukken in het gouden boek van de Sovjet-wetenschap. De Sovjet-wetenschap staat in dienst van de vrede. Een voorbeeld hiervan is de eerste elektrische centrale ter wereld die op atoomkracht werkt.

bron 24

Hieronder staan twee verhalen uit de Koude Oorlog:

verhaal 1

De piloot koerste af op het vliegveld, midden in het kapot gebombardeerde westelijke deel van Berlijn. Vlak bij de luchthaven stonden flatgebouwen en de piloot kreeg een kijkje in het dagelijks leven van de bewoners van de bovenste verdiepingen: "Ik zag mensen rond een tafel zitten, terwijl ik vlak langs vloog met mijn vliegtuig vol voedsel en medicijnen!"

verhaal 2

Op de stations in de DDR werden reizigers opgewacht door verkeerspolitie met halfautomatische wapens. Een oude vrouw stapte op een agent af en vroeg: "Wanneer gaat de eerstvolgende trein naar West-Berlijn?" Het antwoord was duidelijk: "Die rijdt niet meer, oma. Jullie zitten in de val."

bron 25

Een prent over twee politieke leiders, gemaakt tijdens onderhandelingen in Camp David (1978):

Toelichting

De olijftak is een symbool voor vrede.

bron 26

Er bestaat een serie kinderboeken waarin de Engelse piloot Biggles allerlei avonturen beleeft. Hieronder en op de volgende pagina staan in totaal vier korte omschrijvingen van verschillende boeken uit die serie:

omschrijving 1

Biggles achter het IJzeren Gordijn:

Biggles hoort van zijn vroegere tegenstander Von Stahlheim over een gevangengenomen spion. Biggles probeert de spion te redden, maar de geheime politie is hem al snel op het spoor.

omschrijving 2

Biggles en zijn makkers:

De strijd om Engeland in de lucht is op zijn hoogtepunt. Biggles wordt benoemd tot commandant. Hij moet piloten leren samenwerken in de lucht, om zo stand te kunnen houden tegen de luchtaanvallen.

omschrijving 3

Biggles leert vliegen:

Biggles is avontuurlijk aangelegd. Hij krijgt een vliegopleiding van vijftien uur. Daarna wordt hij naar Frankrijk gebracht om vluchten uit te voeren boven de loopgraven.

omschrijving 4

Biggles in Azië:

Biggles en zijn mannen brengen het Japanse leger zware verliezen toe. Biggles bevrijdt veel Europese gevangenen uit Japanse gevangenkampen.

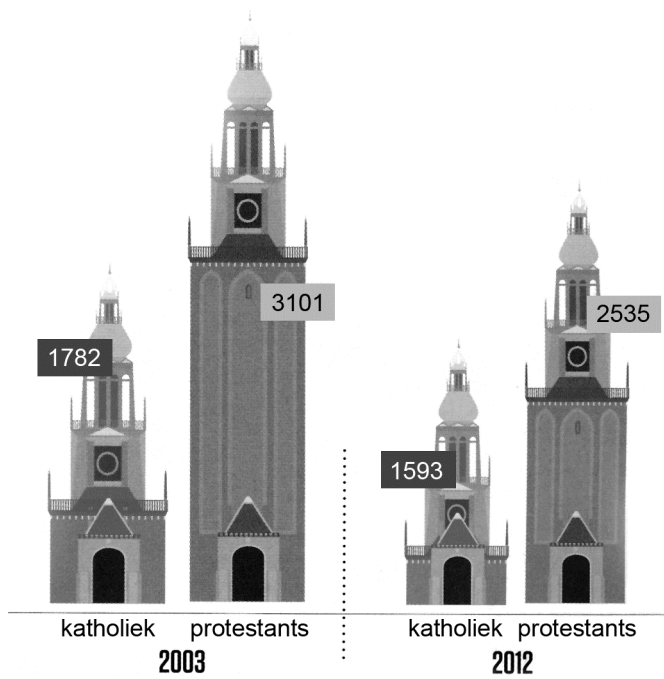
bron 27

Een Rus zegt in een interview (1991):

We zitten in ons land in de schandaligste periode van de geschiedenis. Onze kinderen zullen ons later een generatie van lafaards en verraders vinden. Ze zullen zeggen dat hun ouders een prachtland hebben ingeruild voor westerse, kapitalistische producten, zoals spijkerbroeken, hamburgers van McDonald's en kauwgum. Ik zal nooit wennen aan de Russische vlag, ik zal altijd een rode vlag voor me blijven zien. De vlag van een groot land.

bron 28

Het aantal katholieke en protestantse kerkgebouwen in Nederland (tussen 2003 en 2012):

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.